

Tartalom

1. Bevezetés	2
2. Nemzetközi kitekintés	2
3. A külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2014. évi adatok alapján.....	3
3.1. A külföldi irányítású leányvállalatok fő gazdasági mutatói	3
3.2. A vállalatok végső irányítóinak székhelye	6
3.3. Vállalatméret és külföldi irányítás.....	8
3.4. A külföldi és a hazai irányítású szervezetek termelékenysége.....	9
3.5. Külföldi irányítású leányvállalatok a high-tech ipari termékek gyártásában	11
4. A külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2015. évi előzetes adatok alapján.....	12
5. A külföldi irányítású pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2014. évi adatok alapján.....	14

További információk, adatok (linkek)

Táblák (STADAT)

Tájékoztatói adatbázis

Módszertani megjegyzések

Elérhetőségek

1. Bevezetés

Az Európai Unió tagállamaiban – a globalizáció széles körű elterjedésével jelentkező gazdaságelemzői igényekre adott válaszul – 2007-ben kezdődött meg a külföldi irányítású leányvállalatok statisztikájának (FATS)¹ egységes összeállítása és publikálása.

A FATS megfigyeli a külföldi irányítású magyarországi vállalkozások **teljesítmény-, beruházási és munkaügyi mutatóit**, amelyeket egyrészt a vállalatok **irányítását végzők** – akár több országon is átnyúló, hosszú tulajdonosi lánc végén megjelenő végső tulajdonos – **székhelye** alapján, másrészt a vállalkozások által folytatott gazdasági **tevékenység** szerint csoportosít. A statisztika ezáltal alkalmas annak bemutatására, hogy valójában mely országok gazdasági szereplői és milyen mértékben irányítják hazánkban az egyes nemzetgazdasági ágak, ágazatok tevékenységét. Az adatok alapján elemezhető az is, hogy milyen hatást gyakorol a külföldi részvétel a vállalati szektor egészének vagy egyes tevékenységi ágainak teljesítményére.

Jelen kiadvány a *2014. évi végleges* adatok alapján részletesen bemutatja a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok tevékenységét. Továbbá összefoglaló jelleggel tartalmazza a nem pénzügyi leányvállalatok működésének legújabb tendenciáit a *2015. évi előzetes* adatok alapján.

2. Nemzetközi kitekintés

2010–2013-ban² az unió tagállamaiban a teljes vállalkozói kör³ hozzáadott értékének közel negyedét (23–24%-át) külföldi irányítású leányvállalatok állították elő.⁴ Magyarországon ugyanez a részesedés 49–52% között mozgott, ez az unióban Írország mögött a második legmagasabb érték. A 2004 óta csatlakozott tagállamok többségét (például Csehországot, Észtországot, Lengyelországot, Romániát és Szlovákiát) magas, 33%-ot meghaladó arány jellemzi.

Az unió külföldi irányítás alatt álló vállalkozásai a teljesítményük 75%-át néhány kiemelt gazdasági ágban (feldolgozóipar, kereskedelem, szakmai, tudományos és műszaki tevékenység, valamint információ és kommunikáció) realizálták, ezekben a külföldi hozzájárulás mértéke 15–34% közötti.

Az Európai Unióban a külföldi irányítású cégek hozzáadott értékének 56%-át 2013-ban a tagállamokból irányított vállalatok állították elő. Ezek közül sorrendben a legjelentősebbek a Németországból, Franciaországból, Hollandiából és az Egyesült Királyságból irányított vállalkozások, amelyek együttesen a teljesítmény több mint egyharmadát realizálták. Az unión kívüli döntési centrumok közül kiemelkedik az Egyesült Államok, az innen irányított vállalatok a hozzáadott érték 24%-át adták.

¹ Foreign Affiliates Statistics.

² A 2014. évi uniós adatok a kiadvány írásának időpontjában még nem ismertek, megjelenésük 2017-ben várható.

³ A TEÁOR'08 szerinti B-N (kivéve K) nemzetgazdasági ágakban és S95 ágazatban működő vállalkozások.

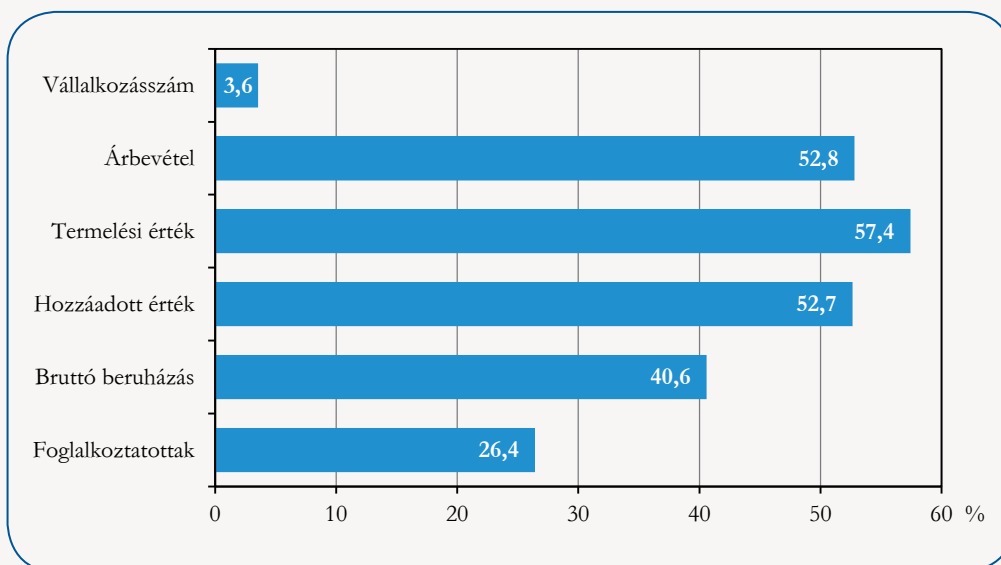
⁴ Forrás: Eurostat, *Foreign control of enterprises by economic activity and a selection of controlling countries*.

3. A külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2014. évi adatok alapján

2014-ben a Magyarországon működő vállalkozások 3,5%-a (18,2 ezer) állt külföldi irányítás alatt. Alacsony számuk ellenére a külföldi leányvállalatok az összes magyarországi vállalkozás *árbevételének*, *termelési értékének*, valamint *hozzáadott értékének* több mint 50%-át realizálták, illetve a Magyarországon működő vállalkozások *bruttó tárgyi eszköz beruházásainak* több mint 40%-át valósították meg. Az összes hazai vállalkozás munkavállalóinak több mint negyedét szintén külföldi irányítású leányvállalatok foglalkoztatták.

1. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok részesedése a vállalkozások teljesítményéből, 2014

3.1. A külföldi irányítású leányvállalatok fő gazdasági mutatói

2014-ben 3,3%-kal több külföldi irányítású leányvállalat működött hazánkban, mint 2013-ban, miközben a **vállalkozások száma** a vállalati szektor egészében 2,9%-kal nőtt.

A külföldi irányítású vállalkozások **árbevétele** (43 ezer milliárd forint) 2014-ben folyó áron 6,7%-kal meghaladta az előző évit, amely kismértékben elmaradt az összes magyarországi vállalkozás árbevételének növekedési ütemétől (7,3%), és a teljes vállalkozói kör teljesítményének 53%-át jelentette.

A külföldi irányítású leányvállalatok 2014. évi árbevételük közel 85%-át (36 ezer milliárd forintot) három nemzetgazdasági ágban (feldolgozóipar, kereskedelem és energiaipar) realizálták. A nagyobb nemzetgazdasági súllyal rendelkező ágak közül a feldolgozóiparban és az információ, kommunikáció ágban az árbevétel több mint 60%-a külföldi irányítású cégek tevékenységéből származott. A külföldi leányvállalatok árbevételéből jelentős mértékben részesedő nemzetgazdasági ágak közül a bevétel a feldolgozóiparban folyó áron 12%-kal nőtt, míg az energiaiparban 15%-kal visszaesett 2013-hoz képest. A külföldi irányítású vállalkozások tevékenység szerinti összetétele ennek megfelelően változott: a feldolgozóipar részesedése (2014-ben 50%) az árbevételből 2,3 százalékponttal nőtt, míg az energiaiparé (7,7%) 1,9 százalékponttal csökkent az előző évhez képest. Ezzel folytatódott az a hosszú távú tendencia, amely szerint a feldolgozóipari vállalkozások súlya az árbevételben nő (2010 óta 4,2 százalékponttal), és ezzel párhuzamosan az energiaipari vállalatoké csökken (2010-hez viszonyítva 4,6 százalékponttal).

Ágazati szinten a külföldi irányítású vállalkozások tevékenysége szintén néhány jelentősebb területre koncentrálódik, teljesítményük 71%-a a tíz legnagyobb árbevételű ágazatban realizálódott. Ezek közül sorrendben az öt legjelentősebb a közúti jármű gyártása, a nagy- és kiskereskedelem, az energiaipar, valamint az elektronikai ipar. Kilenc ágazatban⁵ – amelyek közül csak egy nem tartozott a feldolgozóiparba – külföldi leányvállalatok érték el az árbevétel több mint négyötödét, és ezek az ágazatok együttesen a teljes vállalkozói kör árbevételének több mint egyötödét (21%) adták.

1. tábla

Az árbevétel alapján 80%-ot meghaladó külföldi részesedésű ágazatok, 2014*

Gazdasági ágazat	Összes vállalkozás		Külföldi irányítású vállalkozások	
	árbevétele, milliárd forint		aránya az összes vállalkozás árbevételéből, %	
Közúti jármű gyártása	6 964,6	6 729,9	96,6	
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	3 283,0	3 170,0	96,6	
Távközlés	1 105,2	973,9	88,1	
Villamosberendezés gyártása	1 297,6	1 134,7	87,4	
Gép, gépi berendezés gyártása	3 026,7	2 646,0	87,4	
Bőr, bőrtermék lábbeli gyártása	182,4	158,1	86,7	
Fémalapanyag gyártása	843,3	719,2	85,3	
Egyéb jármű gyártása	195,3	158,2	81,0	

* Adatvédelmi okok miatt egy ágazat adatai nem publikálhatók.

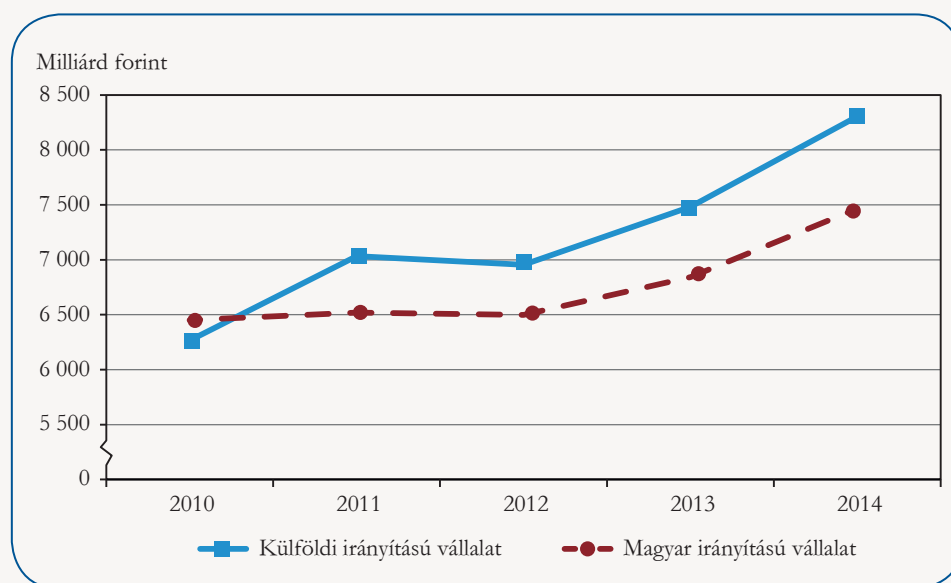
A külföldi leányvállalatok **hozzáadott értékének** nagysága 2014-ben elérte a 8,3 ezer milliárd forintot, valamint az összes magyarországi vállalkozás hozzáadott értékének 53%-át. Folyó áron számított növekedése (11%) 0,9 százalékponttal meghaladta a magyarországi vállalkozások együttes teljesítményének növekedési ütemét.

A külföldi irányítású leányvállalatok a hozzáadott értékük több mint háromnegyedét három nemzetgazdasági ágban (feldolgozóipar, kereskedelem, információ és kommunikáció) állították elő. A teljes vállalati szektor hozzáadott értékének közel kétharmada is ezekből az ágakból származott. A külföldi hozzájárulás mértéke a feldolgozóiparban (70%), valamint az információ és kommunikáció ágban (68%) jóval átlag (53%) fölötti, a kereskedelemben (47%) pedig megközelítette azt. A külföldi leányvállalatok hozzáadott értékéből nagy súllyal részesedő nemzetgazdasági ágak közül számottevő mértékben nőtt a szállítás és raktározás ág (19%), valamint a feldolgozóipar (14%) teljesítménye. 2014-ben folytatódott a feldolgozóipari vállalkozások részesedésének (48%) növekedése a hozzáadott értékből (2010-hez képest 3,3 százalékpont), míg az információ, kommunikáció ágban és az energiaiparban működő vállalkozások súlya (10, illetve 4,4%) 2010-hez viszonyítva 2,7, illetve 1,9 százalékponttal csökkent.

⁵ Az adóoptimalizálást szolgáló off-shore pénzügyi centrumokból irányított leányvállalatok figyelmen kívül hagyásával.

2. ábra

A külföldi és a hazai irányítású vállalatok bruttó hozzáadott értékének alakulása

A külföldi irányítású leányvállalatok hozzáadott értékének ágazatok szerinti koncentrációja szintén magas: a teljesítmény 60%-át összesen 10 ágazatban állították elő. A legnagyobb hozzáadott értékű ágazatok 2014-ben a közúti jármű gyártása, a gép, gépi berendezés gyártása, a nagykereskedelem, az elektronikai ipar, valamint a kiskereskedelem voltak.

A **bruttó tárgyi eszköz beruházások** 2014. évi értéke a külföldi leányvállalatok körében közel 1,8 ezer milliárd forint volt, amely folyó áron 13%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Ugyanakkor részesedésük (41%) a vállalati szektor összes beruházásából – folytatva a 2013. év tendenciáját – 6 százalékponttal, a 2010. évi értékhez képest 8,4 százalékponttal csökkent. Az arány csökkenésének oka, hogy a hazai irányítású vállalkozások beruházásai kiemelkedő mértékben nőttek (42%), ami elsősorban az állami tulajdonú vállalatok uniós forrásból finanszírozott beruházásainak dinamikus növekedésére vezethető vissza. A külföldi irányítású vállalkozások bruttó beruházásainak növekedési üteme így jelentősen elmaradt a teljes vállalkozói kör beruházásainak bővülésétől (29%).

A beruházásokon belül jelentős nemzetgazdasági súllyal rendelkező ágak közül a külföldi irányítású cégek részesedése a feldolgozóiparban (70%), az információ és kommunikációban (62%), illetve a kereskedelemben (34%) volt a legmagasabb. Ezekhez az ágakhoz köthető az összes magyarországi vállalkozás eszközpótló és -fejlesztő tevékenységének 51%-a, valamint a külföldi leányvállalatok beruházásainak 78%-a.

A külföldi irányítású vállalkozások körében jelentős súlyt képviselő ágak közül a beruházási tevékenység az előző évhez viszonyítva kiugró mértékben (100%) nőtt az adminisztratív szolgáltatás ágban⁶ és átlagot meghaladóan (15%) a kereskedelemben. A változások következtében kismértékben módosult a beruházások szerkezete is: a feldolgozóipar aránya 3,3 százalékponttal csökkent, az adminisztratív szolgáltatás ágé 2,3 százalékponttal nőtt. Ezzel a feldolgozóipari külföldi leányvállalatok beruházásait jellemző, több évig tartó növekedés megtorpant.

Bár a külföldi irányítású vállalkozások **foglalkoztatásban** betöltött szerepe kisebb, mint az egyes a teljesítménymutatók esetében, 2014-ben 653 ezer fő dolgozott külföldi leányvállalatoknál, amely a teljes vállalkozói kör foglalkoztatottainak 26%-a volt. A foglalkoztatottak száma az előző évhez viszonyítva – a teljes vállalkozói kör növekedési ütemével azonos mértékben – 3,3%-kal nőtt.

⁶ A nemzetgazdasági ágba jellemzően az általános üzletvitelt támogató tevékenységek tartoznak.

A külföldi irányítású leányvállalatok munkavállalóinak 70%-a a feldolgozóiparban és a kereskedelemben dolgozott, arányuk a jelentős foglalkoztatónak számító nemzetgazdasági ágak közül ugyancsak ezekben az ágakban volt a legmagasabb (49, illetve 23%). A foglalkoztatottak száma 2013-hoz képest a szállítás és raktározás ágban egyötödével nőtt. A munkaerő gazdasági tevékenység szerinti összetétele lényegében nem változott.

Ágazati szinten a foglalkoztatottak számában is nagyfokú koncentráció mutatható ki: 2014-ben a külföldi leányvállalatok munkavállalóinak közel 60%-a 10 ágazatban dolgozott. Ezek közül a legjelentősebbek – sorrendben – a kiskereskedelem, a közúti jármű gyártása, a nagykereskedelem, a gép, gépi berendezés gyártása, valamint az elektronikai ipar voltak.

3.2. A vállalatok végső irányítóinak székhelye

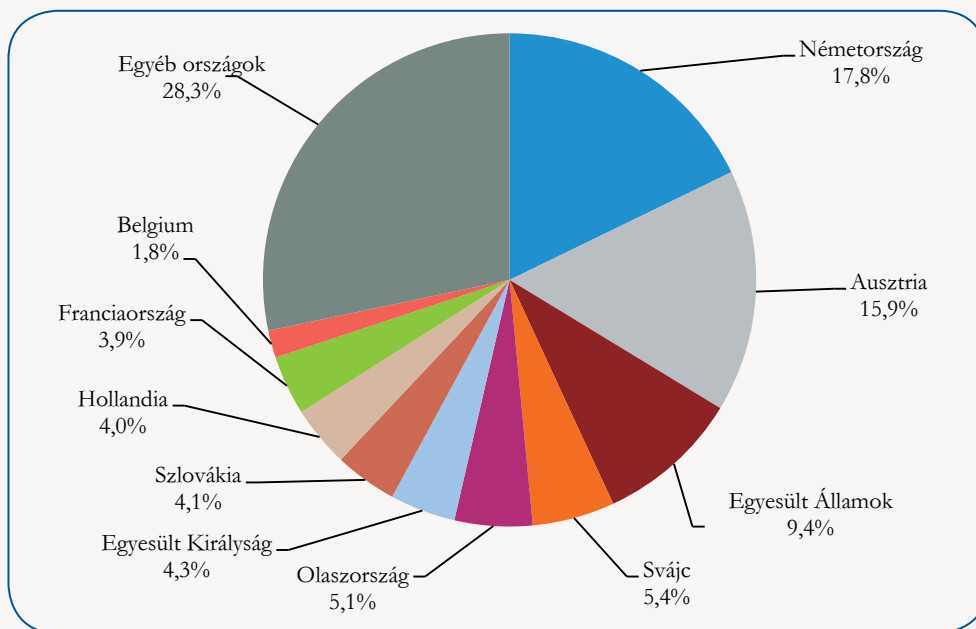
A Magyarországon működő külföldi leányvállalatokat 2014-ben 107 különböző országból irányították, a tulajdonosok (gazdasági szervezet, nonprofit szervezet vagy magánszemély) 70%-ának a székhelye az Európai Unió valamely tagállamában volt.

A külföldi irányítású leányvállalatok 2014. évi teljesítménymutatóit vizsgálva a bányászaton kívül valamennyi nemzetgazdasági ágban megállapítható az **EU tagországainak dominanciája**, amelyek a külföldi irányítású vállalkozások árbevételéből 64, bruttó hozzáadott értékéből 62, a bruttó tárgyi eszköz beruházásaiból 67, míg a foglalkoztatottainak számából 70%-kal részesedtek 2014-ben. A teljesítmény- és munkaügyi mutatók alapján a víz- és hulladékgazdálkodás ágban, valamint az energiaiparban a legmagasabb, legalább 90%-os az EU tagországainak aránya.

Az irányítók székhelyének országa szerint jelentős a koncentráció: a cégek 72%-át 2014-ben 10 országból irányították, ezek közül 8 uniós tagállam.

3. ábra

A külföldi leányvállalatok számának megoszlása a végső irányító székhelye szerint, 2014

Az **Európai Unió** országai közül a vállalkozásszám, a gazdasági teljesítménymutatók és a foglalkoztatottak száma alapján egyaránt **Németország** a legfontosabb külföldi döntési centrum. A német irányítású leányvállalatok 2014-ben a külföldi leányvállalatok árbevételéből 31, a hozzáadott értékéből 29%-kal részesedtek, és az összes külföldi irányítású vállalkozásnál dolgozók 29%-át (188 ezer főt) foglalkoztattak. A német leányvállalatok 57%-a nagy- és kiskereskedelemmel, ingatlanügyletekkel és fémfeldolgozási

termék gyártásával foglalkozott. A német irányítású vállalkozások teljesítményének alakulásában ugyanakkor más tevékenységek – közúti jármű gyártása, energiaipar – szerepe meghatározó, amelyekből a nagy- és kiskereskedelem, az elektronikai ipar, a távközlés és a gép, gépi berendezés gyártása ágazatokkal együtt *árbevételük* több mint háromnegyede (77%), valamint *hozzáadott értékük* kétharmada származott. A Magyarországon működő külföldi leányvállalatok *bruttó tárgyi eszköz beruházásainak* 37%-át valósították meg német irányítású vállalkozások, amelyben kiemelkedő szerep jutott a járműipari szakágazatoknak. A közúti gépjármű, valamint a közúti jármű, járműmotor alkatrészeinek gyártása, a járművillamossági, -elektronikai készülékek gyártása és a gépjárműkarosszéria-gyártás szakágazatokban működő vállalkozásoknál valósult meg a német beruházások 42%-a. A német irányítású vállalatok foglalkoztatásra gyakorolt hatása a közúti jármű gyártása ágazatban különösen erős, ahol a teljes vállalkozói kör munkavállalóinak több mint négytizedét (44%) foglalkoztatták.

A bruttó hozzáadott értékből való részesedés alapján az Európai Unió országai közül a következő államok játszottak még jelentős szerepet a külföldi leányvállalatok irányításában⁷:

- Ausztria (élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem; út, autópálya építése; gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem; szárazföldi szállítást kiegészítő szolgáltatás; papírgyártás; közúti áruszállítás),
- Franciaország (gyógyszerkészítmény gyártása; gumiabroncs, gumitömlő gyártása; élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem; raktározás, tárolás; gyógyszer és gyógyászati termék nagykereskedelme; villamosenergia-termelés, gázkereskedelem),
- Egyesült Királyság (élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem; vezetékes és vezeték nélküli távközlés; keményítő, keményítőtermék gyártása; számviteli, könyvvizsgálói, adószakértői tevékenység; élelmiszer, ital, dohányáru vegyes nagykereskedelme; dohánytermék gyártása),
- Hollandia (egyéb szállítást kiegészítő szolgáltatás; közúti áruszállítás; gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem; ipari gép, berendezés javítása; sörgyártás; bútor, világítási eszköz, egyéb háztartási cikk kiskereskedelme),
- Olaszország (gázkereskedelem; egyéb elektronikus, villamos vezeték, kábel gyártása; gázelosztás, gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem; saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése),
- Svédország (háztartási villamos készülék gyártása; egyéb természettudományi, műszaki kutatás-fejlesztés; egyéb gépjármű-kereskedelem).

A legtöbb, **Európai Unió kívüli** külföldi irányító székhelye az **Egyesült Államokban** van, az innen irányított vállalkozások az árbevétel, a hozzáadott érték, valamint a foglalkoztatottak száma alapján a második helyet foglalták el az országok rangsorában. Az Egyesült Államokból irányított leányvállalatok összes *árbevételének* és *hozzáadott értékének* több mint 40%-át 2014-ben a motor, turbina (kivéve: légi, közúti jármű-motor), a közúti jármű, járműmotor alkatrészeinek, a járművillamossági, -elektronikai készülékek, a híradás-technikai berendezés, valamint a számítógép, perifériás egység gyártása gyártásával foglalkozó cégek adták. Az Egyesült Államokból irányított vállalkozások *beruházásainak* több mint ötöde a közúti jármű gyártása ágazatban valósult meg, további egyötödük a motor, turbina (kivéve: légi, közúti jármű-motor) gyártása és a háztartási, egészségügyi papírtermék gyártása szakágazatokba irányult. 2014-ben több mint 93 ezer főt *foglalkoztattak*, ez a külföldi leányvállalatok munkavállalóinak 14%-át jelentette.

Az Európai Unió kívüli európai országok közül a korábbi évekhez hasonlóan egyedül **Svájc** szerepelt a vizsgált gazdasági mutatók szerinti 10 legfontosabb ország között. A svájci irányítás alatt álló leányvállalatok főleg gabona-, dohány-, vetőmag-, takarmány-nagykereskedelemmel, gyógyszer, gyógyászati termék nagykereskedelemmel és tea, kávé feldolgozásával foglalkoztak, amelyek az *árbevétel* 29, a *hozzáadott érték* 22%-át adták.

Jelentős a **Japán** irányítású vállalkozások szerepe a hazai közúti gépjármű, a közúti jármű- és járműmotor-alkatrész, a műszaki kerámia gyártásában, valamint az elektronikus fogyasztási cikk gyártásában, ahol *árbevételük* 59, míg a *hozzáadott értékük* 56%-át realizálták.

Az árbevétel és a hozzáadott érték szerinti rangsor alapján az Európai Unió kívüli országok között jelentős még a **Koreai Köztársaság** szerepe. Az innen irányított vállalatok Magyarországon leginkább elektronikus fogyasztási cikkek gyártásával, gumiabroncs, gumitömlő gyártásával, elektronikus, híra-

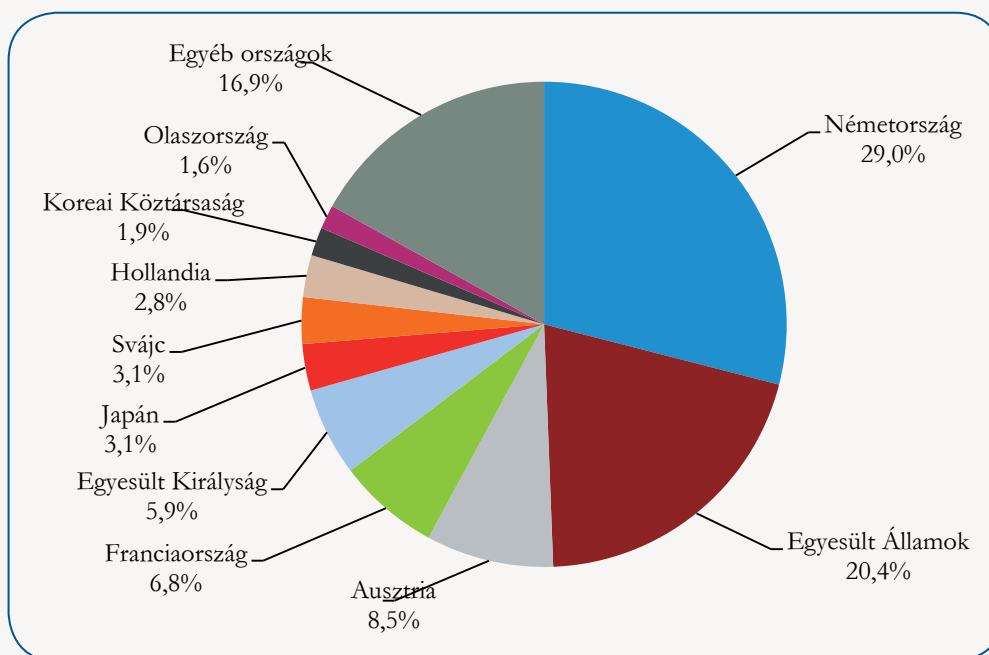
⁷ Az egyes országokból irányított vállalkozások gazdasági teljesítményében jelentős súlyt képviselő szakágazatok feltüntetésével.

dás-technikai berendezések és alkatrészeik, valamint elektronikus háztartási cikkek nagykereskedelmével foglalkoznak. A koreai leányvállalatok tevékenysége erősen koncentrált, mivel 2014-ben *árbevételük* 86, valamint *hozzáadott értékük* 91%-a ezekből a tevékenységből származott.

A külföldi irányítású vállalkozások bruttó hozzáadott értékének több mint négyötöde 2014-ben 10 ország között oszlott meg. A bruttó hozzáadott értékből való részesedés megmutatja, hogy mely országok gyakorolnak jelentős hatást a magyar nemzetgazdaság teljesítményére.

4. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok bruttó hozzáadott értékének megoszlása a végső irányító székhelye szerint, 2014

A gazdasági mutatók alapján két ország – Németország és az Egyesült Államok – szerepe kiemelkedő, leányvállalataik együttesen a külföldi irányítású cégek árbevételének és hozzáadott értékének közel felét realizálták, valamint a külföldi leányvállalatoknál dolgozók több mint 40%-át foglalkoztatták.

3.3. Vállalati méret és külföldi irányítás

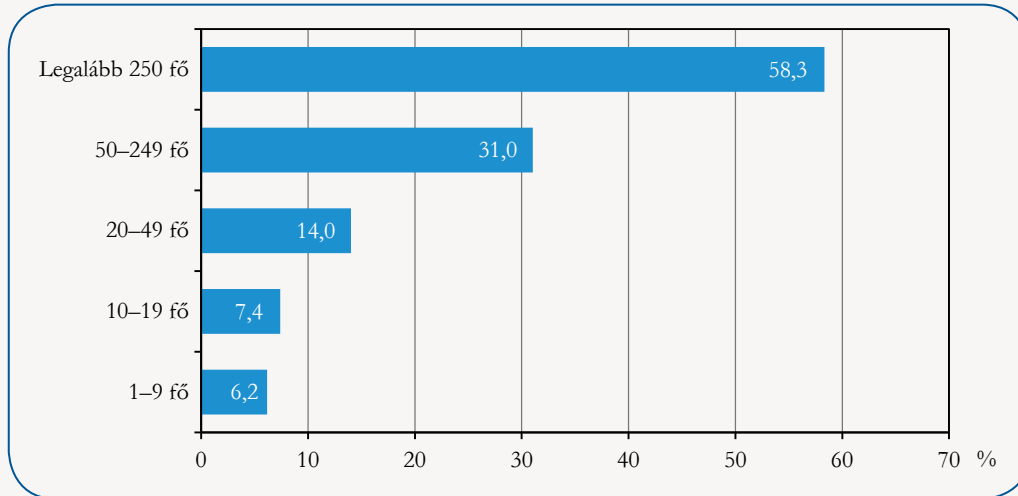
Az egy külföldi leányvállalatra jutó **alkalmazottak száma** (2014-ben 35 fő), azaz az átlagos vállalatméret 2010–2014 között alapvetően nem változott, a hazai irányítású cégekét (3 fő) viszont jóval meghaladja. Az eltérés a feldolgozóipari ágazatokban, az energiaiparban és az információ, kommunikáció ágban a legjelentősebb. Míg 2014-ben egy külföldi irányítású feldolgozóipari vállalkozás átlagosan 147 munkavállalót foglalkoztatott, addig a hazai irányításúak 7 főt.

A **foglalkoztatotti létszám** esetében is erős a kapcsolat a vállalatméret és a külföldi leányvállalatok részesedésének mértéke között.⁸ A *vállalkozások számát* tekintve a vállalatméret növekedésével a külföldi jelenlét is intenzívebb. A külföldi irányítás jelentősége elsősorban a nagyvállalati körben meghatározó, az 50 főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztató vállalatok körében kevésbé számottevő.

⁸ A külföldi leányvállalatok statisztikája (FATS), valamint az éves gazdaságszerkezeti statisztika (SBS) alapján.

5. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok számának aránya a vállalkozások létszám-kategóriái szerint, 2014

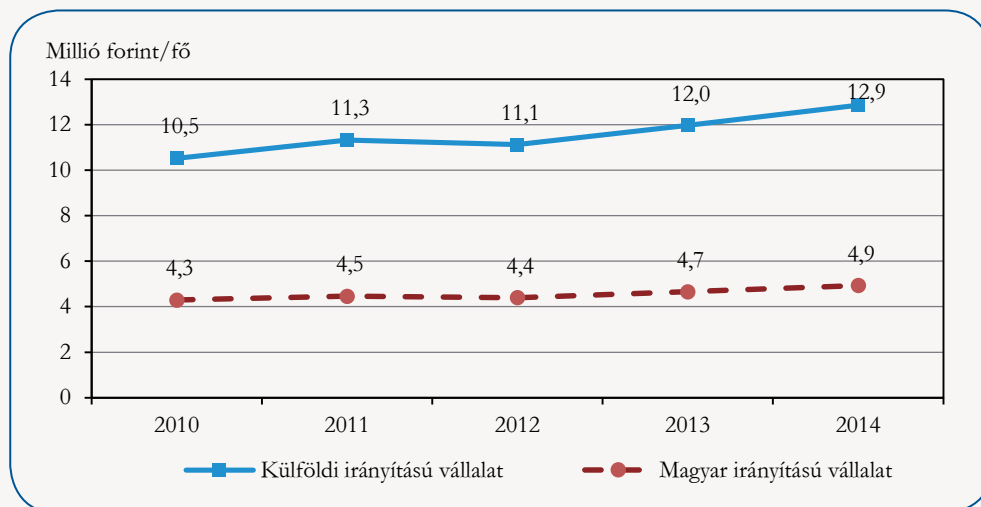
A külföldi leányvállalatok részesedése más mutatók esetében is hasonlóan függ a foglalkoztatotti létszámtól. A külföldi irányítású leányvállalatok aránya már az 50 főnél nagyobb létszámú vállalkozások esetén meghatározó, a 250 fő vagy magasabb létszámú vállalkozásoknál pedig kiemelkedő. Az 50–249 fős vállalkozások árbevételének, hozzáadott értékének több mint fele (55–57%), a beruházási teljesítményének 49%-a származott a külföldről irányított cégek tevékenységéből. A 250 vagy annál több főt foglalkoztató vállalkozások körében a külföldi leányvállalatok az árbevételből és a hozzáadott értékből 75%-kal részesedtek, a beruházások 52%-át valósították meg, valamint hozzájuk tartozott a foglalkoztatottak 60%-a.

3.4. A külföldi és a hazai irányítású szervezetek termelékenysége

A külföldi és a hazai irányítású vállalatok **egy alkalmazottra jutó hozzáadott értéke**⁹ 2010–2014 között – a 2012. évi kismértékű csökkenés kivételével – egyaránt nőtt.

6. ábra

A külföldi és a magyar irányítású vállalatok termelékenységének alakulása

⁹ A hazai és a külföldi irányítású szervezetek termelékenységének elemzése a külföldi leányvállalatok statisztikája (FATS), valamint az éves gazdaságszerkezeti statisztika (SBS) alapján készült.

A külföldi irányítású vállalatok termelékenysége 2010 és 2014 között jóval meghaladta a hazai irányítású cégekéét. A két vállalati kör közötti termelékenységbeli különbség – 2012 kivételével – folyamatosan nőtt, ennek eredményeként a külföldi leányvállalatok egy alkalmazottra jutó hozzáadott értéke 2014-ben a hazai irányításúakénak több mint két és félszerese volt.

A hozzáadott érték előállításából jelentős mértékben részesedő vállalkozások közül a legtermelékenyebbeket – sorrendben, valamint a magas termelékenységet okozó szakágazatok felsorolásával – 2014-ben az alábbi országokból¹⁰ irányították:

- Egyesült Államok (film-, video- és televízióprogram terjesztése; motor, turbina gyártása /kivéve: légi, közúti jármű-motor/; gyógyszer, gyógyászati termék nagykereskedelme; alumíniumgyártás; elektronikus fogyasztási cikk gyártása; számítógép, perifériás egység gyártása),
- Koreai Köztársaság (gumiabroncs, gumitömlő gyártása; elektronikus fogyasztási cikk gyártása; elektronikus háztartási cikk nagykereskedelme),
- Németország (közúti gépjármű gyártása; villamosenergia-elosztás; vezeték nélküli távközlés; villamosenergia-termelés; gázkereskedelem; ingatlan bérbeadása, üzemeltetése),
- Franciaország (gyógyszerkészítmény gyártása; raktározás, tárolás; gumiabroncs, gumitömlő gyártása; ingatlan bérbeadása, üzemeltetése; villamosenergia-elosztás; gyógyszer, gyógyászati termék nagykereskedelme),
- Izrael (számítógép, periféria, szoftver nagykereskedelme; gyógyszerkészítmény gyártása),
- Norvégia (vezeték nélküli távközlés; alumíniumgyártás),
- Japán (közúti gépjármű gyártása; műszaki kerámia gyártása; gumiabroncs, gumitömlő gyártása),
- Kína (műanyag-alapanyag gyártása; egyéb vegyi termék gyártása).

Amennyiben a hozzáadott érték árbevételhez viszonyított aránya magas, az általában olyan gazdasági tevékenységre utal, ahol nagy jelentősége van a képzett munkaerőnek és/vagy az alkalmazott fejlett technológiának. Ezeket a tevékenységeket „tudás- és technológiaintenzív” ágazatoknak minősülnek.

2. tábla

**A külföldi irányítású vállalatok hozzáadott értékének aránya az árbevételben
a tíz legnagyobb árbevételű ágazatban, 2014**

Ágazat	Árbevétel	Hozzáadott érték	Hozzáadott érték az árbevétel arányában
	milliárd forint		%
Közúti jármű gyártása	6 729,9	1 094,9	16,3
Nagykereskedelem (kivéve: jármű, motorkerékpár)	5 989,3	703,3	11,7
Kiskereskedelem (kivéve: gépjármű, motorkerékpár)	3 646,7	421,9	11,6
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	3 284,1	364,6	11,1
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	3 170,0	453,6	14,3
Gép, gépi berendezés gyártása	2 646,0	719,9	27,2
Gépjármű, motorkerékpár kereskedelme, javítása	1 441,0	85,3	5,9
Élelmiszergyártás	1 266,8	221,1	17,5
Gumi-, műanyag termék gyártása	1 144,7	293,4	25,6
Raktározás, szállítást kiegészítő tevékenység ^{a)}	1 140,5	299,7	26,3
Külföldi irányítású vállalkozások	42 875,3	8 304,8	19,4
Hazai irányítású vállalkozások	38 307,8	7 467,0	19,5
Magyarországon működő összes vállalkozás	81 183,0	15 771,7	19,4

a) Szállítási infrastruktúra működtetése (pl. repülőterek, kikötők, alagutak, hidak), szállítási ügynökségek tevékenysége és rakománykezelés.

¹⁰ Az adóoptimalizálást szolgáló off-shore pénzügyi centrumokból irányított leányvállalatok székhelyeinek figyelmen kívül hagyásával.

Az alacsony hozzáadottérték-hányad olyan termelési folyamatokat, illetve szolgáltatásnyújtást takar, ahol a fentiek jelentősége kisebb: a termelési inputokon végzett átalakító, értéknövelő tevékenység kevésbé számottevő, azaz az árbevétel inkább a termelés során felhasznált anyagok, energia és közvetített szolgáltatások értékére nyújt fedezetet.

A legnagyobb árbevételű ágazatok közül viszonylag magas, a külföldi irányítású leányvállalatok átlagát (19%) meghaladó hozzáadottérték-hányaddal rendelkeznek a külföldi irányítású cégek a gépgyártás, a raktározás, szállítást kiegészítő tevékenység, valamint a gumi-, műanyag termék gyártása területén, míg a gépjármű, motorkerékpár kereskedelme, javítása, az energiaipar, a nagy- és kiskereskedelem ágazatok árbevételének hozzáadott érték tartalma az átlaghoz képest alacsony.

A legnagyobb relatív hozzáadott értékű tevékenységeket a külföldi leányvállalatok a munkaerőpiaci szolgáltatás, a fémtartalmú érc bányászata, a jogi, számviteli, adószakértői tevékenység, az információ-technológiai szolgáltatás, az ingatlanügyletek, a kölcsönzés, operatív lízing, valamint a tudományos kutatás, fejlesztés területén folytatták, ahol az árbevétel legalább 45%-át a hozzáadott érték képezte.

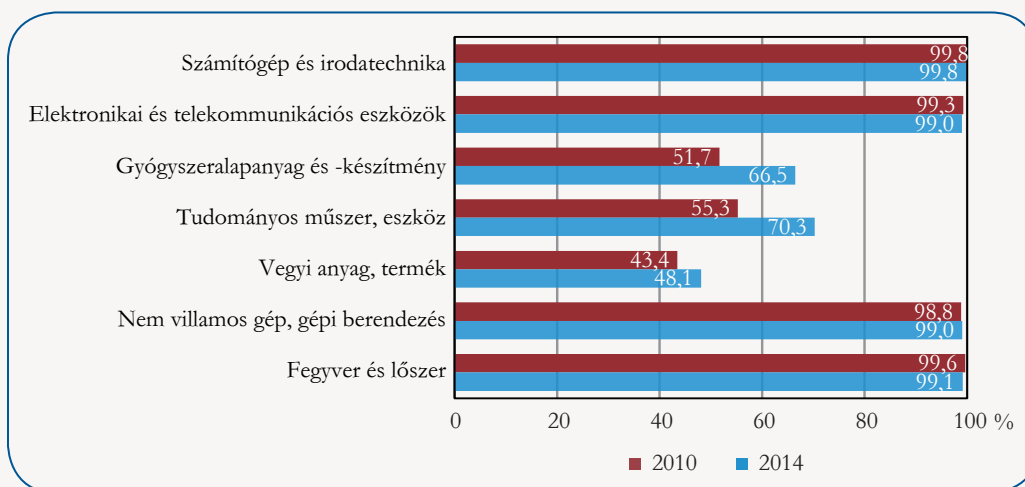
A hozzáadottérték-hányad nagysága utal arra is, hogy a nemzetközi vállalatok magyarországi cégei a globális „termelési lánc” mely – magasabb vagy alacsonyabb hozzáadott értékű – részfolyamataira szakosodnak. Magyarországon a külföldi leányvállalatok hozzáadottérték-hányada (19%) megegyezett a hazai irányítású vállalkozások mutatójával, és kismértékben elmaradt az uniós átlagtól (2010–2013-ban 20–21%).

3.5. Külföldi irányítású leányvállalatok a high-tech ipari termékek¹¹ gyártásában

2014-ben az összes magyarországi vállalkozás árbevételének alacsony hányada (2,5%) származott a fejlett, tudásalapú technológiák alkalmazásával gyártott, high-tech ipari termékek előállításából¹², amelynek döntő többségét (95%) külföldi irányítású leányvállalatok realizálták. A high-tech termékek a külföldi leányvállalatok árbevételének 4,4%-át tették ki, amelynek közel kilenctizede (88%) elektronikai és telekommunikációs eszközök, nem villamos gép, gépi berendezés, valamint számítógép és irodatechnika eszközök gyártásából származott. Ezekben a csúcstechnológiát képviselő termékkategóriákban a külföldi irányítású leányvállalatok részesedése megközelítette a 100%-ot. Ennél számottevően kisebb volt a külföldi leányvállalatok aránya a vegyi anyag és termék, a gyógyszeralapanyag és -készítmény, valamint a tudományos műszer, eszköz értékesítési árbevételében. Ugyanakkor részesedésük ezekben a termékcsoportokban is nőtt 2010-hez képest, és a gyógyszeralapanyag és -készítmény, valamint a tudományos műszer, eszköz kategóriákban meghaladta az árbevétel kétharmadát.

7. ábra

A külföldi irányítású vállalatok részesedése a high-tech termékek gyártásából származó árbevételből*

* Adatvédelmi okok miatt két termékcsoport adatai nem publikálhatók.

¹¹ Az elemzés a FATS és a termékstatisztika együttes felhasználásával készült. A high-tech termékcsoportok meghatározásának módszertanát a módszertani melléklet tartalmazza.

¹² A továbbiakban high-tech termékek.

A high-tech termékeket gyártó külföldi irányítású leányvállalatok termelése erősen exportorientált. A vegyi anyag, termék (77%) kivételével az egyes termékkategóriák értékesítési árbevételében az export-árbevétel aránya 2014-ben meghaladta a 90%-ot, az átlag 98% volt.

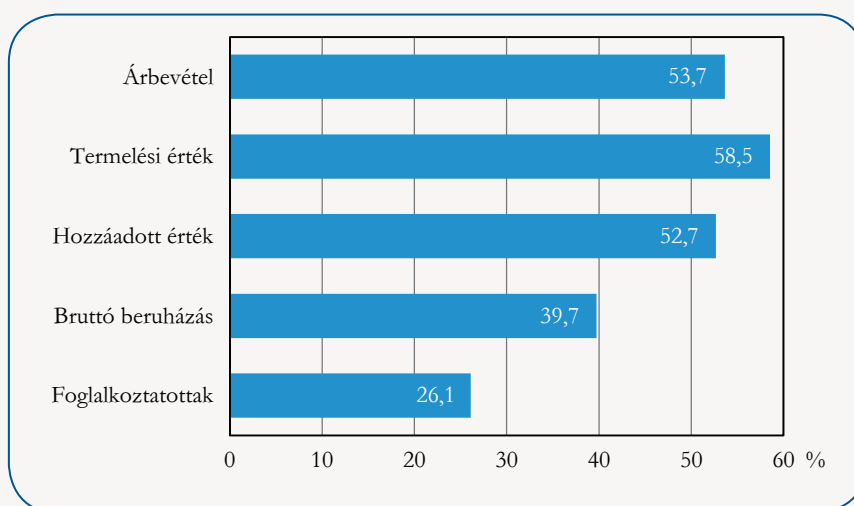
A high-tech termékek gyártásában az unión kívüli országokból irányított vállalkozások dominanciája jellemző, amelyek 2014-ben az ebből származó árbevétel 85%-át realizálták. Az árbevétel a stratégiai döntéshozók székhelye szerint erősen koncentrált, 80%-a mindössze 4 ország vállalkozásaihoz rendelhető. Ezek közül az Egyesült Államokból irányított vállalatok szerepe kiemelkedő, amelyek 2014-ben az árbevétel 40%-át realizálták, elsősorban a nem villamos gép, gépi berendezések gyártásából. A Koreai Köztársaságból, Szingapúrból és a Kínai Köztársaságból irányított vállalkozások az árbevételből együttesen 40%-kal részesedtek, amely elsősorban számítógép és irodatechnikai, valamint elektronikai és telekommunikációs eszközök gyártásához köthető. Az uniós tagállamok közül a Finnországból (elektronikai és telekommunikációs eszközök) és a Németországból (nem villamos gép, gépi berendezés, valamint tudományos műszer, eszköz) irányított vállalkozások állítottak elő, és értékesítettek high-tech termékeket számottevő mértékben (együttesen 10%).

4. A külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2015. évi előzetes adatok alapján

A 2015. évi előzetes adatok szerint a Magyarországon működő külföldi irányítású leányvállalatok részesedése a teljes vállalkozói kör gazdasági teljesítménymutatóiból 2014-hez képest csak kismértékben változott. A külföldi irányítású vállalkozások az összes magyarországi vállalkozás árbevételének, termelési értékének, valamint hozzáadott értékének több mint 50%-át realizálták, és bruttó tárgyi eszköz beruházásaik 40%-át valósították meg. Kétévnyi csökkenést követően a külföldi irányítású cégek 2015-ben ugyanakkora mértékben részesedtek a bruttó beruházásokból, mint 2014-ben. Az összes hazai vállalkozás munkavállalóinak több mint negyedét szintén külföldi irányítású leányvállalatok foglalkoztatták.

8. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok részesedése a vállalkozások teljesítményéből, 2015

A külföldi irányítású vállalkozások **árbevétele** (46 ezer milliárd forint) 2015-ben folyó áron 7,3%-kal meghaladta az előző évi értéket. A külföldi leányvállalatok árbevételéből jelentős mértékben részesedő nemzetgazdasági ágak közül a feldolgozóiparban átlagon felüli mértékben nőtt (11%) a bevétel, míg az

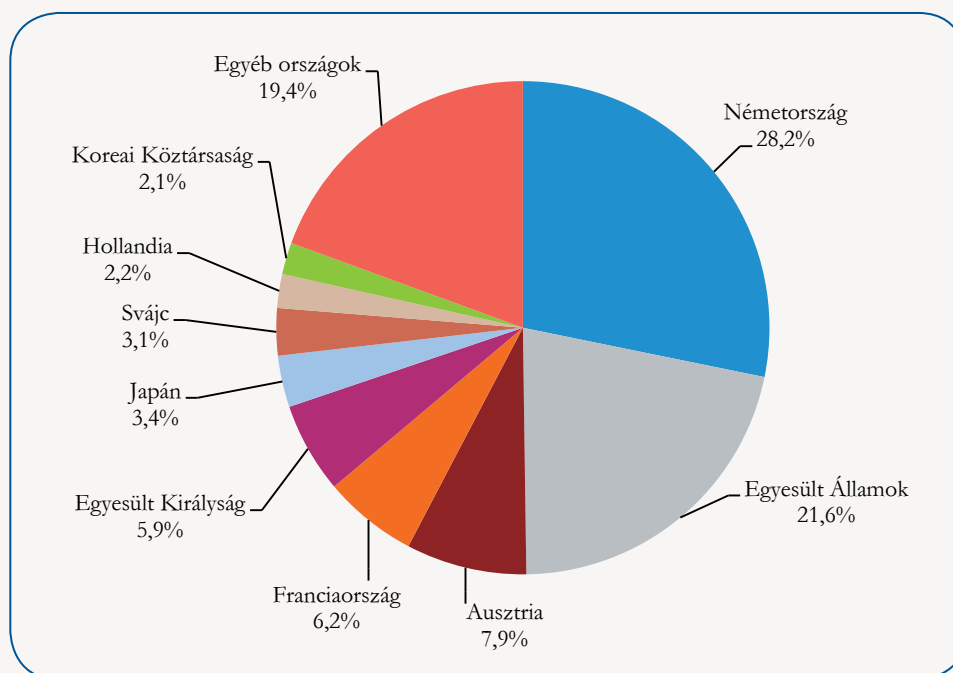
energiaiparban alig változott (1,0%). Ennek megfelelően az árbevétel tevékenység szerinti összetételében tovább nőtt (1,8 százalékponttal) a feldolgozóipari vállalkozások súlya. A külföldi leányvállalatok az árbevételük 85%-át (36 ezer milliárd forintot) 2015-ben három nemzetgazdasági ágban (feldolgozóipar, kereskedelem és energiaipar) realizálták. A nemzetgazdasági teljesítményen belül nagyobb súllyal rendelkező ágak közül a feldolgozóiparban és az információ és kommunikáció ágban az árbevétel több mint 60%-a külföldi irányítású cégek tevékenységéből származott.

A külföldi leányvállalatok **hozzáadott értékének nagysága** 2015-ben elérte a 9,1 ezer milliárd forintot, amely az előző évhez viszonyítva folyó áron 9,0%-kal nőtt. A külföldi irányítású leányvállalatok hozzáadott értékéből nagy súllyal részesedő nemzetgazdasági ágak közül számottevő mértékben nőtt a feldolgozóipar (10%), a kereskedelem (10%), valamint a szállítás és raktározás ág (7,2%) teljesítménye, míg az információ és kommunikációé stagnált. Ugyanakkor a vállalkozások tevékenység szerinti összetétele a hozzáadott érték alapján lényegében nem változott: 2015-ben a külföldi irányítású leányvállalatok a teljesítmény több mint háromnegyedét (76%) három nemzetgazdasági ágban (feldolgozóipar, kereskedelem, valamint információ és kommunikáció ág) állították elő. A teljes vállalati szektorban is jelentős súllyal (70%) rendelkeznek ezek az ágak, a külföldi hozzájárulás mértéke a feldolgozóiparban 70, valamint az információ és kommunikáció ágban 68% volt, ami jóval átlag fölötti (53%), a kereskedelemben (47%) pedig megközelítette azt.

A külföldi irányítású vállalkozások **bruttó tárgyi eszköz beruházásainak** értéke 2015-ben folyó áron 1,8 ezer milliárd forint volt, amely 2014-hez képest 1,5%-kal nőtt. A külföldi irányítású vállalkozások körében jelentős súlyt képviselő ágak közül a beruházások értéke nőtt az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység ágban (24%), az információ és kommunikáció ágban (20%), valamint a kereskedelemben (3,7%), míg a feldolgozóiparban (4,1%) csökkent. Az előző évi tendenciát folytatva kismértékben módosult a beruházások tevékenység szerinti szerkezete: a feldolgozóipar aránya 3,5 százalékponttal csökkent, az adminisztratív szolgáltatás ágé 1,2, az információ és kommunikáció ágé 1,3 százalékponttal emelkedett. A nemzetgazdasági teljesítményen belül nagyobb súllyal rendelkező ágak közül a külföldi irányítású cégek részesedése a beruházásokból a feldolgozóiparban (70%), az információ és kommunikáció ágban (68%) volt a legmagasabb 2015-ben. Ezekben az ágakban valósult meg az összes magyarországi vállalkozás beruházásainak közel 40, valamint a külföldi leányvállalatok beruházásainak 68%-a.

9. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok bruttó hozzáadott értékének megoszlása a végső irányító székhelye szerint, 2015

A külföldi irányítású vállalkozások **foglalkoztatottainak** száma 2015-ben elérte a 677 ezer főt, amely 2014-hez képest 3,6%-kal nőtt. Átlagot meghaladó mértékben emelkedett (5,3%) a foglalkoztatottak száma a feldolgozóiparban, a munkaerő nemzetgazdasági ágak szerinti összetétele ugyanakkor lényegében nem változott. A külföldi irányítású leányvállalatok munkavállalóinak több mint 70%-a a feldolgozóiparban és a kereskedelemben dolgozott, arányuk a jelentős foglalkoztatónak számító nemzetgazdasági ágak közül ezekben az ágakban volt a legmagasabb (49, illetve 23%).

A külföldi irányítású leányvállalatok **végző irányító ország** szerinti megoszlása a gazdasági teljesítménymutatók és a foglalkoztatottak száma alapján 2015-ben is jelentősen koncentrált. Az árbevétel, a hozzáadott érték, a bruttó tárgyi eszköz beruházások és a foglalkoztatotti létszám több mint 80%-a 10 ország között oszlott meg, amelyek közül 6 uniós tagállam.

Az irányító országok közül továbbra is kiemelkedik Németország és az Egyesült Államok, amelyek a teljesítményből együttesen közel 50%-kal részesedtek, és a külföldi leányvállalatok munkavállalóinak 43%-át foglalkoztatták.

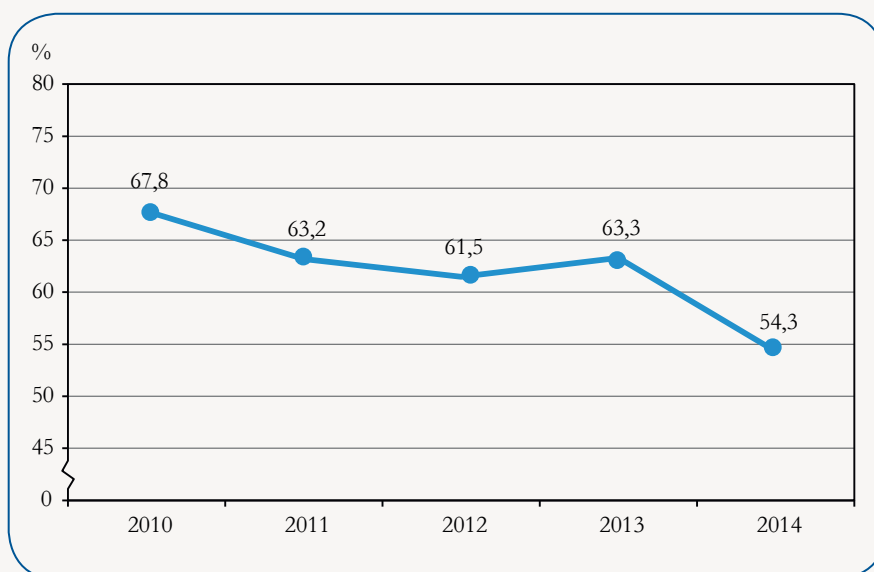
5. A külföldi irányítású pénzügyi vállalatok tevékenysége a 2014. évi adatok alapján

Az Európai Unió FATS-rendelete a pénzügyi cégekre a nem pénzügyi vállalatoktól eltérő adatszolgáltatást ír elő a speciális működési és teljesítménymérési feltételek következtében. Ezért a pénzügyi vállalatok tevékenysége az árbevétel vagy a termelési érték¹³, valamint a foglalkoztatottak létszáma alapján mutatható be.

2014-ben a pénzügyi, biztosítási tevékenység ágban működő csaknem 18 ezer vállalkozás mindössze 1,9%-a állt külföldi irányítás alatt, ugyanakkor a nemzetgazdasági ág teljesítményértékének jelentős hányada ezekhez a vállalkozásokhoz köthető.

10. ábra

A külföldi irányítású leányvállalatok részesedésének alakulása a termelési értékből a pénzügyi közvetítés ágazatban

¹³ A módszertan alapján a pénzügyi közvetítés ágazatban működő vállalkozások teljesítménymutatója a termelési érték, a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok és az egyéb pénzügyi tevékenység ágazatba tartozóké pedig az árbevétel.

A pénzügyi közvetítés¹⁴, valamint a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazatokban a külföldi tulajdonú vállalkozások aránya 2014-ben 26, illetve 32% volt, a teljesítményből 54, illetve 82%-kal részesedtek. A két ágazat munkavállalóinak 55, illetve 93%-a külföldi irányítású vállalkozásnál dolgozott. 2013-hoz képest a külföldi irányítású leányvállalatok részesedése a teljesítményből jelentősen csökkent a pénzügyi közvetítés (9,0 százalékpont) és a biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok (5,9 százalékpont) ágazatban egyaránt. Az előbbit az ágazat tulajdonosi szerkezetének változásai okozták, míg az utóbbi esetben a külföldi leányvállalatok az ágazati átlagnál (12%) alacsonyabb mértékben (4,7%) növelték teljesítményüket.

2014-ben az összes magyarországi pénzügyi vállalkozás döntő többsége (95%) az *egyéb pénzügyi tevékenység* ágazatba tartozott, az árbevételeiből és a foglalkoztatottak számából való részesedésük azonban jóval alacsonyabb, mindössze 25, illetve 29% volt. Az ágazatban működő vállalkozások árbevétele 2014-ben meghaladta a 332 milliárd forintot, és több mint 24 ezer főt foglalkoztattak. Ugyanakkor a külföldi irányítású szervezetek részaránya 2014-ben nem érte el az 1,0%-ot sem, amelyek a teljesítmény 22%-át állították elő, és a munkavállalók 6,2%-át foglalkoztatták.

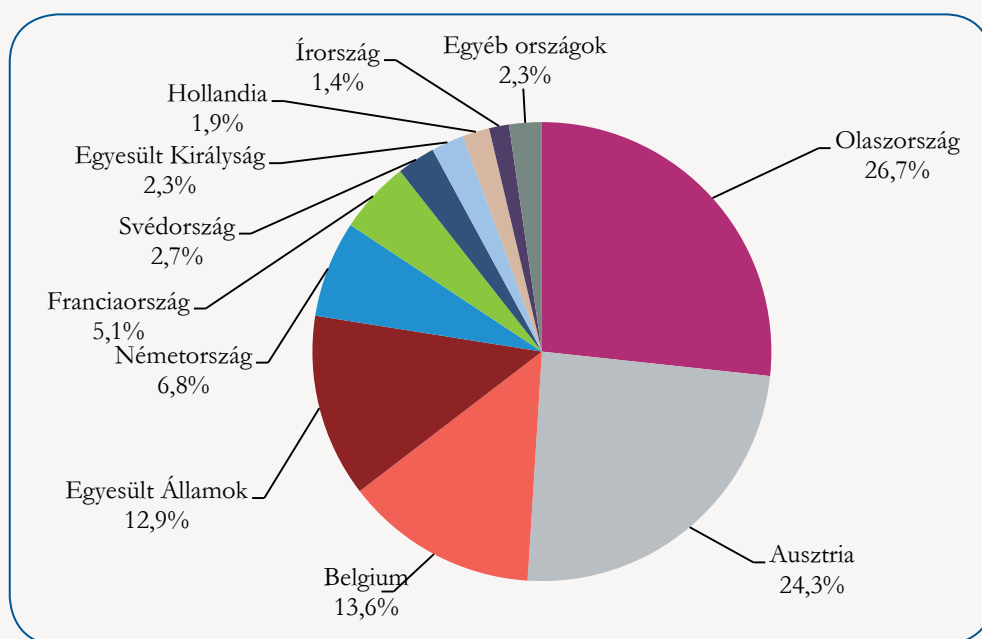
A külföldi irányítású pénzügyi vállalatok többségét (65%) – a nem pénzügyiekhez hasonlóan – 2014-ben az Európai Unió országaiból irányították, bár egyre több unión kívüli ország is megjelenik ebben a gazdasági ágban. Az unió tagországaiból irányított leányvállalatok közt legnagyobb arányban (együttesen 67%) az osztrák, német, olasz és francia székhellyel rendelkező vállalkozások voltak jelen.

A **pénzügyi közvetítés** ágazat külföldi irányítású vállalatainak stratégiai irányítási központjai 37 különböző országban találhatóak, amelyek többségéből igen kevés, kis teljesítményű vállalkozást irányítanak. A vállalatok közel egyötödének (17%) stratégia-döntéshozói 2014-ben az Egyesült Államokban rendelkeztek székhellyel, de ezeknek a cégeknek több mint a fele jellemzően alacsony teljesítménnyel és kis számú munkavállalóval működő vagyongazdálkodó (holdingvállalat) volt. A vállalkozások további egyharmadának stratégiai irányítását Ausztriából, Kanadából, Franciaországból és Németországból végezték. A kanadai irányítású vállalatok is túlnyomórészt vagyongazdálkodást végeztek.

Az ágazat *teljesítmény* szerinti rangsorát az olasz (27%) és osztrák (24%) irányítású leányvállalatok vezetik. Említésre méltó arányt képviseltek még a Belgiumból (14%) és az Amerikai Egyesült Államokból (13%) irányított vállalkozások. Előző évhez képest – összefüggésben az ágazat tulajdonosi szerkezetének módosulásával – jelentősen, 9,6 százalékponttal visszaesett a német irányítású leányvállalatok részesedése (6,8%).

11. ábra

A pénzügyi közvetítésben realizált termelési érték megoszlása a végső irányító székhelye szerint, 2014

¹⁴Jellemzően banki tevékenység (pl.: betétgyűjtés, hitelnyújtás), de a pénzügyi közvetítés ágazatba tartozik többek között a befektetési alapok kezelése, a pénzügyi lízing, valamint a holdingok által végzett vagyongazdálkodás is.

Az ágazaton belül a teljesítmény túlnyomó többségét (77%) a monetáris közvetítéssel foglalkozó pénzügyi intézmények realizálták, ahol az olasz (31%) és osztrák (27%) érdekeltségű szolgáltatók túlsúlya még erősebb. Az ágazatban működő egyéb pénzügyi közvetítéssel foglalkozó vállalkozások a teljesítmény több mint ötödét (21%) adták. Itt az osztrák és az olasz vállalkozások mellett jelentős szerepet kaptak a német és a francia irányításúak is. Az ágazaton belül a cégek 30%-át jelentő vagyonkezelők a teljesítmény 2,0%-át realizálták.

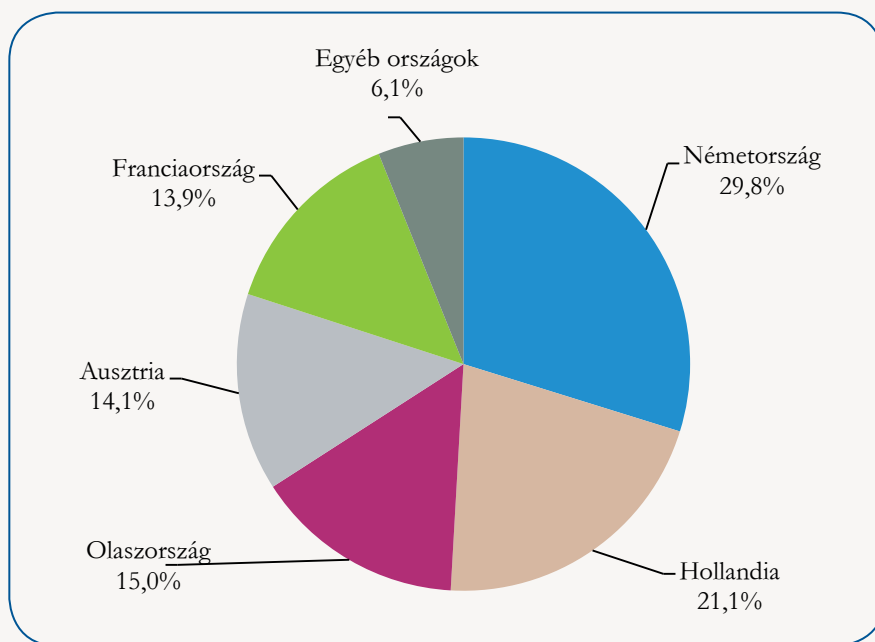
Az ágazatban a legtöbb foglalkoztatottal a szintén az osztrák és olasz irányítású leányvállalatok rendelkeztek, őket az Egyesült Államokból, az Egyesült Királyságból, Belgiumból és Franciaországból irányított vállalkozások követték, amelyek együttesen az ágazat munkavállalóinak 91%-át foglalkoztatták.

A **biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok** ágazatban 2014-ben a biztosító társaságok döntő többsége (85%) külföldi tulajdonban volt.¹⁵ Az ágazat a pénzügyi közvetítés ágazatnál is koncentráltabb, amelyben kevés országból irányított, kisszámú, ugyanakkor nagy teljesítményű vállalkozás működik. A szervezetek számának országok szerinti rangsorát – 2013-hoz hasonlóan – Németország vezette, az ágazat külföldi irányítású vállalkozásainak 36%-át ebből az országból irányították. A *teljesítmény* meghatározó hányadát (94%) 5 ország (Németország, Hollandia, Ausztria, Olaszország és Franciaország) vállalkozásai realizálták.

Az ágazaton belül a *munkavállalók* 68%-a francia, olasz és német irányítású biztosítóknál dolgozott.

12. ábra

A biztosítás, viszontbiztosítás, nyugdíjalapok ágazat díjbevételének megoszlása a végső irányító székhelye szerint, 2014

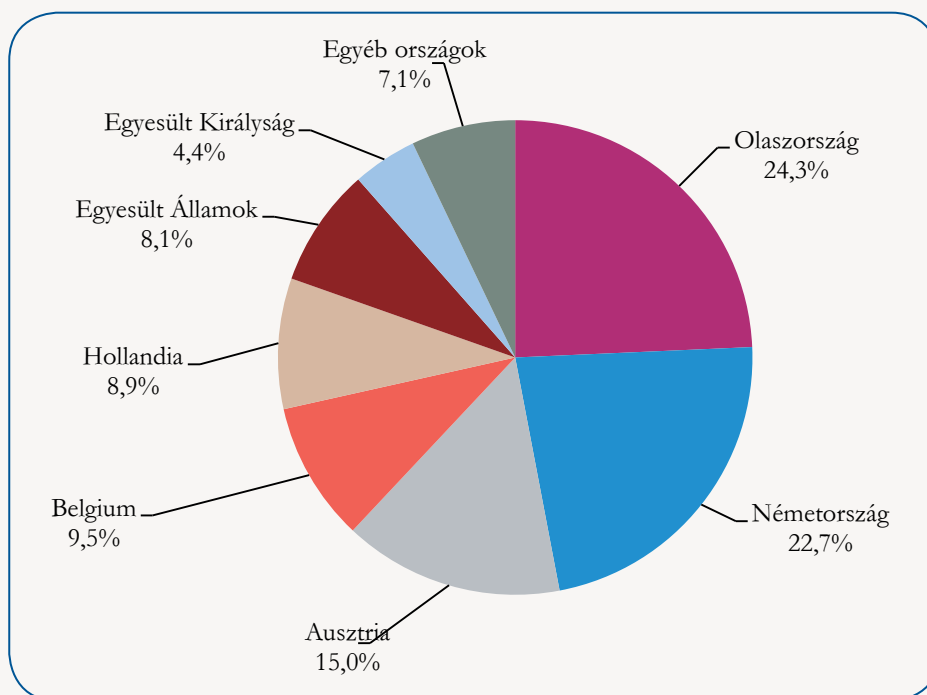
Az **egyéb pénzügyi tevékenység** ágazatban működő külföldi leányvállalatok csaknem negyede (23%) osztrák, további egynegyedük német és olasz irányítás alatt állt. Ugyanez a három ország – sorrendben Olaszország, Németország és Ausztria – vezette a *teljesítmény* szerinti rangsort, és együttesen a külföldi irányítású vállalatok teljesítményének csaknem kétharmadát realizálták. Az ágazatban működő vállalkozások az irányító országok székhelyét és teljesítményüket tekintve is változatos képet mutatnak. Az osztrák irányítású vállalkozások jellemzően sok vállalattal jelennek meg, amelyek egyenként kisebb teljesítményűek, míg az olasz és a német cégek kevesebb, de nagy teljesítményű vállalkozásokkal vannak jelen az ágazatban. A teljesítményt tekintve számottevő részesedéssel rendelkeznek még a belga és holland irányítású vállalkozások is.

¹⁵ Az ágazatban kizárólag a biztosító társaságok lehetnek külföldi tulajdonban, a hazai nyugdíjpénztárak külföldi irányítása nem engedélyezett.

A foglalkoztatottak számát tekintve szintén három ország dominál az ágazatban: az osztrák irányítású vállalkozások az összes létszám 20%-át, az olasz és német irányításúak pedig a 17, illetve 15 %-át foglalkoztatták 2014-ben. Minden más irányító ország 10% alatti részesedéssel rendelkezett.

13. ábra

Az egyéb pénzügyi tevékenység árbevételének megoszlása a végső irányító székhelye szerint, 2014

További információk, adatok (linkek):

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Tájékoztatói adatbázis](#)

[Módszertani megjegyzések](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjön velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789